

УДК 342.5 336.1:352

Арабчук Ярослав Ілліч

доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу,
кандидат філософських наук, доцент,
заслужений економіст України

ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ – ОСНОВНА СКЛАДОВА СПРОМОЖНОЇ ГРОМАДИ

***Анотація.** Демократичні перетворення, що відбуваються в Україні, потребують нових підходів до формування державної політики регіонального розвитку та реформування місцевого самоврядування, корінних змін у діяльності місцевих органів публічної влади.*

У статті здійснено соціально-філософський та економічний аналіз стану децентралізації в Україні, формування самодостатніх об'єднаних територіальних громад через механізм укрупнення територій і кардинальних змін принципів формування їх бюджетів. Виокремлено актуальні теоретичні і практичні проблеми децентралізації, регулювання об'єднуваних і бюджетних процесів та їх удосконалення на основі врахування відповідних пропозицій і заходів з метою суттєвого поліпшення надання публічних послуг населенню. Акцентовано, що реформа з децентралізації є ключовою реформою, що дозволить правильно побудувати систему управління державою і створить умови для розвитку громадянського суспільства.

***Ключові слова:** децентралізація, механізми державного регулювання, місцеве самоврядування, місцеві бюджети, об'єднана територіальна громада, регіональна політика, спроможна громада, фінансові ресурси.*

Арабчук Я. И. Финансовая децентрализация – основная составляющая состоятельности населения

***Аннотация.** Демократические преобразования, происходящие в Украине, требуют новых подходов к формированию государственной политики регионального развития и реформирования местного самоуправления, коренных изменений в деятельности местных органов публичной власти.*

В статье осуществлен социально-философский и экономический анализ децентрализации в Украине, формирования самодостаточных объединенных территориальных общин через механизм укрупнения территорий и кардинальных изменений принципов формирования их бюджетов. Выделены актуальные теоретические и практические проблемы децентрализации, регулирования объединительных и бюджетных процессов и усовершенствования на основе учета соответствующих предложений и мероприятий с целью существенного улучшения предоставления публичных услуг населению. Акцентировано, что реформа по децентрализации является ключевой реформой, которая позволит правильно построить систему управления государством и создаст условия для развития гражданского общества.

***Ключевые слова:** децентрализация, механизмы государственного регулирования, местное самоуправление, местные бюджеты, объединенная территориальная община, региональная политика, состоятельная община, финансовые ресурсы.*

Arabchuk Ya. I. Fiscal decentralization – the main component of public power

Annotation. The article deals with the attempt of socialphilosophical analysis of the state of decentralization is carried out in Ukraine, forming of the all-sufficient incorporated territorial communities through the mechanism of territories enlargement and cardinal changes the forming principles of their budgets. The theoretical and practical assignments of ad justing of these processes and their improvement are distinguished on the basis of taking into account the corresponding suggestions and events in the field with the aim of essential improvement the grant of public services for the population.

Democratic transformations that take place in Ukraine need new approaches to forming public policy of regional development and reformation of local self-government, fundamentalchanges in activity of local public government bodies..It requires forming and introduction of new mechanisms and instruments of this development through reformation of the budgetary system. Within the limits of regional politics the state makes the attempts of adjusting of interbudgetary relationships with the aim of accordance providing between powers and budgetary resources of local self-government. One mechanisms of such adjusting is decentralization power, perfection of administrative-territorial device, in particular, creation of capable communities by their association, creation of the real self-government based on principles of ubiquity and subsidiarity. Thedecentralization reform is the key reform that will allow correctly to build management system by the state and will create the terms for civil development.

Key words: decentralization, mechanisms of government control, local self-government, local budgets, territorial society, regional politics, capable community, financial resources.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Становлення України як суверенної, незалежної, демократичної та соціальної держави, вибраний нею курс на європейську інтеграцію зумовлюють потребу суттєво підвищити дієвість регіонального та місцевого самоврядування. Регіональне врядування розглядаємо як процес діяльності державних і місцевих органів публічної влади, суб'єктів підприємництва, об'єднань громадян, які відповідно до своїх повноважень розв'язують проблеми регіонального та місцевого значення, впливають на їх розвиток. Демократичні перетворення, що відбуваються в країні, потребують нових підходів до формування механізмів та інструментів функціонування такого розвитку, їх наукового обґрунтування в контексті визначених європейських стандартів. Практичні питання впровадження інструментів цього врядування вирішуються в процесі діяльності органів місцевого самоврядування, їх взаємодії з громадою під час безпосереднього надання муніципальних послуг і реалізації управлінських рішень. Саме врахування принципів «належного врядування» дозволяє модернізувати діяльність органів місцевого самоврядування та, на відміну від «традиційної» моделі, дає можливість громаді займатися плануванням й управляти власними

повноваженнями, підвищує зовнішню ефективність діяльності влади, забезпечує громадську довіру до органів місцевої влади через прозорі процеси, підзвітність і демократичний діалог.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За визначенням С. Татусяка, «механізм регіонального врядування – це складова цілісної системи публічного управління, яка відповідно до набору принципів, методів та ресурсів врядування містить цільові, організаційні, політичні, правові, економічні та інформаційні компоненти» [6]. Загалом механізм державного регулювання економіки регіону, за О. Бречко, включає законодавчо-нормативне регулювання, фінансове регулювання, державне прогнозування, планування та програмування, пряме управління регіоном, соціальний захист [1].

Однією із складових державного регулювання економіки регіону, яка забезпечує його дієвість та ефективність, є фінансове регулювання, що передбачає спрямування бюджетних коштів і приватних інвестицій у найдинамічніші сектори регіональної економіки, які здатні збільшити наповнення бюджету регіону та пришвидшити його соціально-економічний розвиток. Чинники правового характеру пов'язані з недосконалістю українського законодавства про місьцеве самоврядування, що зокрема стосується правового режиму комунальної власності, невизначеності статусу та просторових меж територіальної громади, невирішеності питань реформування системи адміністративно-територіального устрою, недосконалого розподілу повноважень між різними рівнями органів публічної влади. Чинники психологічного характеру пов'язані з менталітетом службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, наявністю в їхній професійній свідомості залишків «радянських» стереотипів, командно-адміністративних методів управління, а також із недосконалістю механізму залучення громадян до ухвалення найбільш важливих рішень місцевого значення. Чинники організаційного характеру зумовлені значною плінністю кадрів в органах місцевого самоврядування, суттєвим оновленням корпусу сільських, селищних, міських голів, депутатів місцевих рад, а також недостатнім рівнем професійної

компетентності посадових осіб місцевого самоврядування. Економічні чинники характеризують відсутність належного матеріального та фінансового ресурсного забезпечення для ефективного виконання завдань і повноважень місцевого самоврядування, зумовлюють кризу житлово-комунального господарства, соціальної інфраструктури тощо.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У зв'язку з цим важливого значення набувають питання дослідження діяльності європейських та інших міжнародних організацій, які розробили та успішно впроваджують унікальний набір інструментів управління місцевим і регіональним розвитком, що є добрим прикладом і для України. У цьому контексті потребують більш активного залучення до цієї діяльності органи місцевого самоврядування – як «природний посередник» між європейськими інституціями, національним урядом і громадянами (з урахуванням принципу субсидіарності), оскільки справедливість і добробут суспільства залежать також від урахування й досягнення європейських стандартів у галузі місцевого регіонального розвитку, а також практичного впровадження інноваційних інструментів у галузі місцевого та регіонального розвитку в українську практику. Попри безперечний прогрес на шляху децентралізації, досягнутий протягом останніх 20 років, система місцевого самоврядування в Україні має певні недоліки, які мають бути усунені в найближчому майбутньому.

Визнано, що основними проблемами, які об'єктивно перешкоджають цілісній реалізації в Україні принципів сталого просторового розвитку Європейського континенту, є: недосконалість адміністративно-територіального устрою і, як наслідок, – значні адміністративні перепони для управління процесом ефективного використання земельних ресурсів; недостатній рівень розвитку місцевого самоврядування як дієздатного інституту публічної влади; недосконалий механізм фінансування програм місцевого й регіонального розвитку. Серед найбільш актуальних проблем можна назвати такі, як малий обсяг повноважень на базовому муніципальному рівні, а також нестабільна та незадовільна модель фінансування місцевого самоврядування, за якою доходи з

власних джерел становлять відносно невелику частку надходжень до бюджету місцевого самоврядування.

Формула розподілу загальних трансфертів (*загальна дотація*) не є ні достатньо стабільною, ні прозорою. Більше того, формула розподілу діє лише до *районного* рівня, тоді як трансферти до бюджетів базового муніципального рівня не зумовлені будь-якою чіткою формулою і залишаються надзвичайно суб'єктивними. Обсяги цільових субвенцій з державного бюджету теж не відповідають і не забезпечують мінімальної потреби місцевих бюджетів, що змушує органи місцевого самоврядування спрямовувати власні доходи на фінансування, особливо освітньої галузі.

Формулювання цілей статті. Стає зрозумілим, що для вирішення зазначених проблем і розроблення нових підходів до реалізації політики сталого просторового розвитку в Україні має бути враховано такі компоненти: гармонійне поєднання норм різних законів, які стосуються планування розвитку території; спрощення процедур ухвалення рішень щодо управління й використання земельних, лісових і водних ресурсів; формування інфраструктури геопросторової інформації в Україні шляхом чіткого розмежування повноважень органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади з питань управління майновими ресурсами; фінансове забезпечення програм і проектів регіонального розвитку, зокрема в рамках Фонду регіонального розвитку, який має фінансово підтримувати реалізацію інфраструктурних проектів на довгостроковій основі.

Виклад основного матеріалу. Оскільки фінансовий механізм державного регулювання економіки адміністративно-територіального утворення – це сукупність фінансових інструментів, за допомогою яких створюються фінансові передумови та стимули для соціально-економічного розвитку території відповідно до цілей та завдань регіональної економічної політики, то стає зрозумілим, що особлива роль в оцінюванні механізму формування фінансових ресурсів відводиться бюджету регіону. З огляду на зазначене, цьому механізму ми і надамо більше уваги, адже саме місцеві

бюджети займають важливе місце в економічному та соціальному житті суспільства, що відбито в різноманітних зв'язках, які виникають у процесі їх формування та використання з комунальним господарством, виробництвом та установами, що працюють на території громад. Очевидним стає розуміння системи місцевих бюджетів як сукупності фінансів усіх суб'єктів господарювання, а також населення, що спрямовуються на розвиток громади як акумулятора грошових ресурсів для вирішення питань місцевого значення.

За висловом Н. Гвазави, поняття місцевого бюджету як чинника місцевого економічного розвитку слід характеризувати комплексно як об'єктивну економічну категорію, як сукупність економічних відносин між юридичними і фізичними особами, які є учасниками формування фонду фінансових коштів конкретної громади [3]. Ці бюджети є активним компонентом місцевої політики, механізмом реалізації на практиці принципів фінансово-економічної самостійності територіальних громад, мірилом ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

Відповідно до Бюджетного кодексу України [2] саме місцеві бюджети є важливою ланкою бюджетної системи України, містять надходження й витрати на виконання повноважень органів влади та органів місцевого самоврядування. Самостійність їх забезпечується майном, землею та закріпленням за ними відповідних джерел доходів, правом на визначення напрямків використання коштів відповідно до законодавства і правом відповідних рад самостійно розглядати та затверджувати бюджети. Головними функціями місцевих бюджетів є формування грошових фондів для забезпечення діяльності місцевих органів влади; розподіл і використання грошових коштів між галузями економіки; контроль за фінансово-господарською діяльністю підприємств (установ, організацій), підвідомчих органам місцевого самоврядування.

Регулятивна роль бюджету посилюється у зв'язку з перерозподілом коштів між загальним фондом, який використовується для фінансування установ і закладів виробничої, соціальної інфраструктури регіону, заходів щодо соціального захисту населення, та спеціальним фондом (бюджетом розвитку),

який фінансує певні види видатків з конкретно визначених джерел надходжень, забезпечуючи їх цільове використання (на реалізацію програм соціально-економічного розвитку відповідної території).

У межах регіональної політики держава робить спроби регулювання міжбюджетних відносин з метою забезпечення відповідності між повноваженнями на здійснення видатків, закріплених законодавчими актами України за бюджетами, та бюджетними ресурсами, що мають забезпечувати виконання цих повноважень. Парламент ухвалив Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», а уряд для забезпечення його реалізації затвердив Методику формування таких громад. Саме ці акти визначають, яким чином має відбуватись об'єднання громад для того, щоб вони стали спроможними. Урядом 1 квітня 2014 року схвалено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, а 18 червня того ж року ним затверджено план заходів з її реалізації.

Відповідно до цього плану внесено зміни до Бюджетного та Податкового кодексів України, якими здійснено перший етап бюджетної децентралізації. Скажімо, зміни до Бюджетного кодексу фактично є основою для стимулювання громад до об'єднання та підвищення їх спроможності через механізм переходу бюджетів об'єднаних громад на прями міжбюджетні відносини з Державним бюджетом. У разі об'єднання такі громади наділяються повноваженнями та ресурсами, як у міст обласного значення. Натомість територіальні громади, які не беруть участі в об'єднанні, залишаються осторонь цього процесу та позбавляються права на виконання делегованих державою повноважень. Отже, об'єднання територіальних громад є запорукою переходу місцевого самоврядування на якісно новий рівень. Розподіл повноважень згідно з принципом субсидіарності – це один із головних принципів децентралізації, відповідно до якого найбільше повноважень мають мати ті органи влади, які є найближчими до людей і на рівні яких вирішення завдань та надання послуг є найбільш ефективним і найменш ресурсовитратним. Згаданою вище Концепцією передбачено закріплення за громадами (села, селища, міста)

найширшого переліку повноважень. Органи місцевого самоврядування отримують потрібні кадрові та фінансові ресурси та інфраструктурний потенціал для належного виконання повноважень.

Слід зазначити, що об'єднані відповідно до закону та перспективного плану громади отримують весь спектр повноважень і ресурси, що їх наразі мають лише міста обласного значення. Об'єднана громада одержує додаткові фінансові та майнові ресурси, зокрема 60% податку на доходи фізичних осіб, 25% екологічного податку, по 50% надходжень від штрафних санкцій та збору за забруднення навколишнього середовища, 100% акцизного податку з реалізації підакцизних товарів, 100% єдиного податку, 100% податку на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності, 100% податку на майно (нерухомість, земля, транспорт), місцеві податки і збори. Змінами до Бюджетного та Податкового кодексів зроблено перший крок до запровадження повсюдності місцевого самоврядування. Передбачено, що органи місцевого самоврядування встановлюють ставки та пільги з плати за землю. Об'єднані громади, як було зазначено, переходять на прямі міжбюджетні відносини з Державним бюджетом (до цього прямі відносини мали лише регіони, райони, міста обласного значення). У перспективі органи місцевого самоврядування об'єднаних громад отримують виключні повноваження щодо розпоряджання, володіння й користування земельними ділянками в межах своєї юрисдикції (як у межах, так і за межами населених пунктів).

У спроможних територіальних громадах органи місцевого самоврядування мають забезпечити надання громадянам усіх необхідних публічних послуг, а для цього, звичайно, потрібна певна інфраструктура. Частина громад, які будуть сформовані навколо нинішніх районних центрів і міст обласного значення, уже забезпечено необхідними приміщеннями й відповідними повноваженнями з відповідною інфраструктурою. У районних центрах органи місцевого самоврядування об'єднаних громад отримують наявну інфраструктуру та повноваження, які нині мають районні державні

адміністрації (районних ради). Тобто повноваження у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту тощо здійснюватимуть органи місцевого самоврядування об'єднаних громад, а не місцеві державні адміністрації.

Держава визначила мінімальні вимоги щодо необхідної інфраструктури спроможної громади. Це приміщення для органу місцевого самоврядування об'єднаної громади з урахуванням додаткових функцій, управління фінансами та комунальною власністю, містобудівною діяльністю, освітою, охороною здоров'я, культурою, соціальним захистом тощо, а також приміщення для поліклініки (амбулаторії), центру надання адміністративних послуг. Окремі будівлі будуть потрібні для органів правопорядку, пожежної частини й органів державної влади (пенсійного фонду, центру зайнятості, казначейства, реєстрації актів цивільного стану та майнових прав). Вимоги до приміщень освітніх закладів не передбачено, оскільки в процесі формування спроможних громад їх мережа не потребуватиме розширення.

Слід зауважити, що згадане ресурсне забезпечення та обсяг повноважень отримають лише ті громади, які об'єдналися відповідно до названого вище Закону про добровільне об'єднання та Перспективного плану формування територій громад, підготовленого згідно з вимогами урядової методики. За своєю суттю Перспективний план – це бачення державою ефективного територіального устрою на базовому рівні в межах відповідної області. Він охоплює всю територію області. Розробляють його й ухвалюють для того, щоб у регіоні не залишалася неспроможних громад – таких, чиї органи місцевого самоврядування не мають власного ресурсного забезпечення, достатнього для виконання своїх повноважень з вирішення питань місцевого значення.

Місцеве самоврядування в Україні періоду реформ – важливий інститут, від ефективності функціонування якого залежить ефективність функціонування всього суспільства. Наслідком проведення муніципальної консолідації об'єднання територіальних громад є поліпшення послуг і якості життя громадян, і це вже великий стимул. Ще одним стимулом добровільної

консолідації територіальних громад можуть стати спеціальні цільові гранти, що виділяються, наприклад, на розвиток комунальної інфраструктури, або заявлені владою більші повноваження (та ресурси), що будуть покладатися на об'єднані органи місцевого самоврядування.

Водночас слід наголосити, що стимули та негативні чинники ефективні лише певною мірою. Українській владі потрібно їх розробляти, але для цього вона має показати абсолютне та відважне бажання – має оголосити цілі та критерії об'єднання, підтримувати і допомагати добровільним ініціативам, але втручатися лише в певний момент – для того щоб вивести об'єднання на необхідний рівень.

Аналіз формування та використання ресурсів загального фонду бюджету Івано-Франківської області вказує на позитивну динаміку зростання видатків на розвиток народного господарства області, що посилює його регулятивну функцію. Бюджетне нормування, будучи складовою фінансового механізму регулювання соціально-економічного розвитку адміністративно-територіального утворення, направлене на забезпечення рівноцінних підходів до планування та фінансування видатків бюджетів регіону, дозволяє контролювати ефективно, раціональне та цільове використання бюджетних коштів. У частині вдосконалення чинного механізму бюджетного нормування ми пропонуємо вдосконалити алгоритм визначення обсягів витрат на управління та освіти. З метою забезпечення відповідності видаткових зобов'язань органів місцевої влади й регулятивних функцій із забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних утворень пропонується нормативи бюджетної забезпеченості корегувати відповідно до коефіцієнту розвитку адміністративно-територіального утворення.

Висновки з даного дослідження. Фінансовий механізм оздоровлення економіки регіону має базуватися на відродженні практики фінансового забезпечення територій на основі програмно-планових показників; використання фінансового потенціалу громад і регіону в цілому, який на

відміну від чинної практики аналізу регіональних фінансових ресурсів не обмежується лише коштами місцевих бюджетів і централізованими загальнодержавними фондами, тобто управлінським рівнем, а акумулює фінанси сектору державного управління (місцевих органів влади), фінанси сектору підприємств, фінанси населення, фінанси в секторі фінансових і кредитних установ регіону (депозити в національній і іноземній валюті, кошти, залучені через ринок місцевих боргових зобов'язань), фінанси тіньового сектору економіки.

Перспективи подальших розвідок. Для розширення дохідної бази й посилення регулятивної функції місцевих бюджетів окремі науковці, думки яких підтримуємо й ми, пропонують повернути податок на прибуток підприємств (усіх форм власності) до місцевого бюджету відповідної території, на якій розташовано суб'єкт господарювання, та оптимізувати ставку оподаткування за допомогою моделі, яка базується на коефіцієнтах чутливості економіки до змін в оподаткуванні та враховує частку тіньового сектору економіки; запровадити нові види місцевих податків, які мають широкую базу до оподаткування та забезпечили б зростання власних бюджетних надходжень територій (податок на діяльність фінансових і банківських установ, надходження рентних платежів за спеціальне використання ресурсів, плату за державну реєстрацію та ліцензії тощо); удосконалити рівень податкового адміністрування.

Оскільки бюджетний механізм регулювання соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних утворень реалізується через формування грошових фондів, які забезпечують діяльність територіальних органів влади; фінансування галузей місцевого господарства; контроль за фінансово-господарською діяльністю суб'єктів господарювання, що розміщені на цій території; розподіл і доведення до населення створених благ і послуг у формі соціальних трансфертів, то для вдосконалення правового поля фінансового механізму регулювання соціально-економічного розвитку адміністративно-територіального утворення пропонується законодавчо

закріпити чотирирівневу бюджетну систему України за джерелами власних доходів. Тобто мають бути враховані всі рівні бюджетного процесу – державний, обласний, районний і базовий.

Одним із напрямків посилення ефективності фінансового регулювання як на державному, так і на регіональному рівнях є запровадження системи фінансового контролінгу, завдання якого, на нашу думку, доцільно звести до визначення потреби відповідних інституційних одиниць у фінансовій інформації; удосконалення аналітичних засад фінансової політики; координації процесу планування, прогнозування, контролю за формуванням і використанням фінансових ресурсів регіону; порівняння планових і фактичних показників виконання загального та спеціального фондів; визначення альтернатив ухвалення управлінських рішень щодо використання фінансових ресурсів.

Для вдосконалення системи міжбюджетного вирівнювання слід запровадити механізм удосконалення формул для обрахунку відносних видаткових потреб, який має включати: середньодушові видаткові норми; чисельність населення відповідного регіону; коефіцієнти (індекси) бюджетних потреб, що визначають позицію конкретної адміністративно-територіальної одиниці відносно середнього в Україні показника. Установити реальні мінімальні середньодушові видаткові норми, що мають дотримуватися при плануванні та виконанні бюджетних призначень у таких соціально-важливих сферах, як охорона здоров'я та освіта. Для прикладу, для двох із трьох об'єднаннях територіальних громад Івано-Франківщини (Старобогородчанської та Верхнянської) такий дефіцит складає 1640.7 тис грн.

Оцінювання фінансової стійкості регіону має проводитися регулярно в розрізі системи показників, яка має включати: коефіцієнт фінансової незалежності, або коефіцієнт фінансової автономії; коефіцієнт фінансового леверіджу; коефіцієнт фінансової стабільності, ступінь вирівнювання (коефіцієнт варіації) середньодушових видатків районів і міст, а також областей до середньоукраїнського значення; динаміку заборгованості місцевих

бюджетів; ступінь кореляції між змінами в обсягах трансфертів та запланованими надходженнями, а також між обсягом трансфертів та економією видатків. Саме такі кроки підкріплені Бюджетною резолюцією на 2016 рік, під час реалізації якої на місцевому рівні здійснюватимуться даліші кроки в напрямку проведення реформи місцевого самоврядування, децентралізації управління бюджетними коштами та підвищення рівня самостійності цих органів з метою запровадження європейських стандартів місцевого самоврядування для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць формування ефективної територіальної системи органів місцевого самоврядування. Реформа з децентралізації є ключовою реформою, яка дозволить правильно побудувати систему управління державою і створить умови для розвитку громадянського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бречко О. В. Теоретичні аспекти фінансового механізму державного регулювання економіки регіону / Олександр Бречко // Наука молода : зб. наук. праць Ради молод. вчених Терноп. акад. нар. госп-ва. – Тернопіль : Економічна думка, 2004. – Вип. 2. – С. 68-73.
2. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Гвазава Н. Г. Місцеві бюджети як чинник економічного розвитку територіальних громад України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.04 «Місц. самоврядування» / Н. Г. Гвазава; Харків. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Х., 2013. – 21 с.
4. Кириленко О. П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика) : монографія / О.П. Кириленко. – К. : НІОС, 2000. – 384 с.
5. Регіони України : проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку : монографія / за ред. З.С. Варналія. – К. : Знання України, 2005. – 498 с.
6. Татусяк С. П. Механізми регіонального врядування : становлення та впровадження в умовах європейської інтеграції : дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / С. П. Татусяк. – К., 2012. – 205 с.
7. Толкованов В. В. Інструменти забезпечення доброго врядування на місцевому і регіональному рівнях / В. В. Толкованов. – Запоріжжя : Б.В., 2013. – 36 с.

Statement of the problem. Regional Governance – the process of state and local public authorities, business entities, public associations, which, under their authority solve problems of regional and local importance, impact on their

development. The democratic transformations taking place in the country, requiring new approaches to the functioning of mechanisms and instruments of the development of scientific substantiation defined in the context of European standards.

Urgency. One of the components of state regulation of the regional economy is financial regulation, which provides for allocation of budget funds and private investment in the regional economy, which can increase the budget revenues of the region and accelerate its socio-economic development. Factors related to the legal nature of the imperfection of Ukrainian legislation on local self-government. Factors associated with psychological mentality of civil servants and local government officials. Factors organizational caused considerable turnover in local government. Economic factors characterize the lack of adequate material and financial resources to ensure effective implementation of the tasks and powers of local government.

The purpose of the article – to explore new approaches to the implementation of sustainable spatial development in Ukraine.

Our task was to study – to study of European and other international organizations that have developed and successfully implemented a unique set of management tools to local and regional development.

Summary. Local government in Ukraine reform period – an important institution of the efficiency of which depends on the efficiency of the whole society. The result of the consolidation of the municipal association of communities is to improve services and quality of life, and this is a great incentive. Another incentive for voluntary consolidation of local communities can be a special target grants allocated, such as the development of municipal infrastructure, power or claimed more authority to be united to rely on local governments.

Conclusions and outcomes. Financial mechanism of state regulation of the economy administrative-territorial unit needs more attention, because local governments play an important role in economic and social life during their development and use.